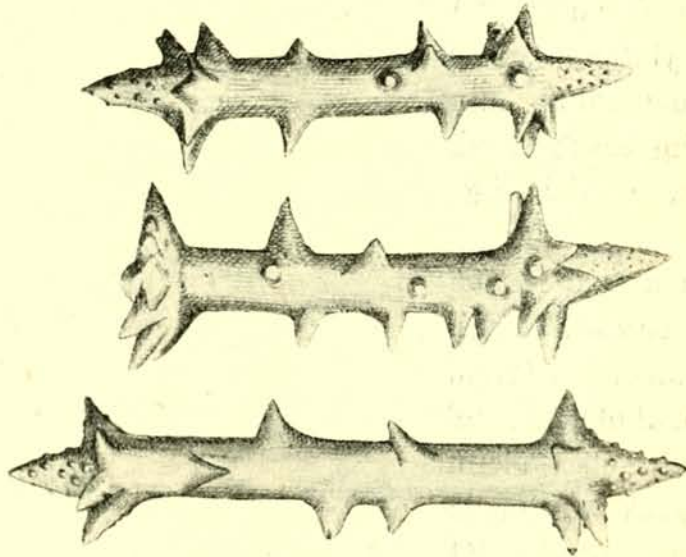

ADATOK A BORII DIATOMEA-PELIT ÉS DUBRAVICZAI RAGADÓPALA SZIVACS FAUNÁJÁHOZ.*

IRTA

DR. TRAXLER LÁSZLÓ.

Az 1894-ik évben dr. Pantöcsek József urtól kapott dubraviczai ragadó palát és borii brakvizi diatoma pelitet édesvizi szivacsokra vonatkozólag átvizsgáltam és azokban egy egészen új szivacs faj maradványait fedeztem fel, a mely szivacsot *Ephydatia fossilis* néven** le is irtam. Azóta Themák E. urtól újabb anyagot szereztem be, a melyben sokkal több szivacs-maradványt találtam. Ez késztetett azután arra, hogy a nevezett kőzeteket

1. ábra.

ujjól átvizsgáljam és hogy ily módon régi vizsgálataimat kiegészítsem. Mindegyik kőzetből 25—25 mikroszkopi készítményt állítottam elő oly módon, hogy az anyagot sávvá felhígítva iszapoltam és az iszapolt anyagból rendes módon kanada-balzsamban elzárva mikroszkopi præparatumot állítottam elő. A következők szolgáljanak felvilágosításul, hogy egy-egy készítményben hány darab amphidiscust, gemmula-, buzogány- és skelettüt találtam és hogy a talált egyes vázrészecskék minő méretűek μ -ben kifejezve.

* A szerző hátrahagyott irataiban; bemutatta dr. VÁNGEL JENŐ, az 1899. év márczius hó 1-én tartott szakülésen.

** 1. *Ephydatia fossilis*, a fosszil édes vizi szivacsok egy új faja. Földtani Közöny 1894. XXIV. köt. 6—8 füzet. p. 178.

I. Dubraviczai ragadó palából vett készítményekben van.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25. sz. készit.
Amphidiscus	8	9	7	25	2	16	10	16	8	14	8	5	11	10	10	—	9	15	2	—	21	2	3	2	4
Gemmulatű	—	1	1	2	3	1	—	1	1	1	3	1	—	3	2	—	—	2	1	2	—	1	—	3	1
Buzogánytű	1	1	1	—	—	2	1	—	1	1	—	2	2	2	—	1	—	3	—	—	—	—	1	—	—
Skelettű	20	25	40	20	15	12	15	16	12	10	8	9	6	16	20	—	42	35	20	16	18	22	25	30	20

II. Borii diatomea-pelitből vett készítményekben találtam.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25. sz. készit.
Amphidiscus	2	10	4	6	8	8	7	6	4	12	15	20	—	—	2	4	5	6	7	8	10	—	20	2	10
Gemmulatű	2	1	1	1	2	3	4	—	5	1	1	2	—	1	—	1	—	—	2	3	4	5	1	1	2
Buzogánytű	2	—	—	1	—	1	1	1	2	1	2	1	—	3	—	1	2	1	1	1	1	1	2	2	—
Skelettű	28	30	31	34	40	25	26	28	30	31	30	31	30	25	—	40	45	50	55	64	18	25	26	30	35

III. Amphidiscusokra vonatkozó mérések.

a) a tengely hossza.

Dubravicza:	45. 50. 48. 64. 70. 75. 45. 49. 50. 60. 62. 64. 68. 81. 48. 69. 70. 71. μ .
Bori:	64. 40. 42. 48. 55. 64. 70. 72. 75. 74. 79. 69. 70. 68. 72. 45. 48. 47. μ .

Dubravicza: 74. 40. 45. 64. 58. 61. 64. 65. μ .

Bori: 50. 52. 54. 69. 70. 71. 80. 49. μ .

b) a tengely vastagsága.

Dubravicza:	8. 8. 8. 7.5. 8. 6. 6.5. 8. 8. 8. 8. 7. 7. 8. 8. 6. 6. 6.5. 8. 8. 8. 8. 6.
Bori:	8. 8. 8. 8. 6. 6. 7. 7. 8. 8. 8. 7.5. 8. 7.5. 8. 8. 8. 6. 6. 6. 7. 7. 8.

Dubravicza: 8. 8. 8. μ .

Bori: 6.5. 7. 8. μ .

c) a korong átmérője.

Dubravicza:	20. 20. 25. 26. 15. 16. 18. 20. 20. 25. 25. 30. 28. 20. 20. 20. 20. 18. μ .
Bori:	20. 20. 20. 22. 20. 25. 26. 20. 20. 20. 25. 20. 30. 28. 18. 20. 20. 20. μ .

Dubravicza: 20. 20. 20. 18. 22. 26. 20. 20. μ .

Bori: 20. 20. 18. 16. 20. 22. 20. 20. μ .

Vagyis hosszúságuk: 40—81 μ közt, vastagságuk 6—8 μ közt és korongjuk átmérője 15—30 μ közt váltakozik.

IV. Gemmula-tükre vonatkozó mérések.

a) a tük hossza.

Dubravicza: 20. 22. 24. 25. 23. 24. 17. 19. 12. 26. 16. 23. 22. 18. 23. 22. 20. 22. 20. μ .
Bori: 17. 16. 20. 22. 20. 22. 25. 18. 19. 20. 20. 20. 25. 20. 20. 20. 21. 20. 20. μ .

Dubravicza: 20. 22. 23. 25. 20. 25. μ .

Bori: 18. 16. 20. 20. 24. 20. μ .

b) a tük vastagsága.

Dubravicza: 1.5. 1.5. 2. 1.5. 2. 2. 2. 1.5. 2. 1.5. 2. 1.5. 2. 3. 2. 1.5. 1. 2. 1.5.
Bori: 2. 1.5. 2. 2. 2. 1.5. 2. 2. 1.5. 2. 1. 2. 2. 1.5. 2. 3. 2.5. 2. 3.

Dobravicza: 2. 1.5. 2. 2.5. 2. μ .

Bori: 1.5. 2. 1.5. 2. 2. μ .

Vagyis hosszúságuk 12—25 μ közt, vastagságuk pedig 1—3 μ közt váltakozik.

V. Buzogány-tükre vonatkozó mérések.

a) a tük hossza.

Dubravicza: 22. 25. 26. 25. 25. 23. 24. 30. 31. 20. 21. 25. 25. 26. 27. 34. 20. 25. 25. 25. 25. μ .
Bori: 20. 23. 25. 25. 25. 22. 24. 28. 27. 30. 22. 25. 25. 25. 26. 25. 30. 20. 25. 25. 25. μ .

Dubravicza: 23. 22. 25. 23. μ .

Bori: 24. 24. 25. 24. μ .

b) a tük vastagsága.

Dubravicza: 3.5. 2. 2.5. 2.5. 2.5. 3. 3. 2.5. 4. 2.5. 2.5. 3. 3. 3. 2.5. 4. 2.5.
Bori: 3. 3.5. 3. 4. 3. 2.5. 2.5. 2.5. 3. 3. 3. 2.5. 2.5. 3. 3. 3. 3.

Dobravicza: 2.5. 2.5. 3. 3. 3. 2.5. 3. 4. μ .

Bori: 3.5. 3. 3. 3.5. 2.5. 3. 3. 3. μ .

Vagyis hosszúságuk 20—34 μ közt, vastagságuk pedig 2—4 μ közt váltakozik.

VI. Skelet-tükre vonatkozó mérések.

a) a tük hossza.

Dubravicza: 63. 58. 72. 80. 55. 37. 80. 65. 76. 80. 60. 48. 63. 55. 40. 52. 50. 57. μ .
Bori: 65. 64. 70. 70. 70. 65. 50. 55. 65. 50. 90. 85. 76. 52. 57. 58. 60. 65. μ .

Dubravicza :	90. 65. 80. 53. 90. 51. 76. 50. 50. 50. 50. 70. 55. 80. 50. 65. 55. μ .
Bori :	80. 86. 82. 70. 75. 90. 90. 90. 85. 80. 75. 70. 60. 65. 62. 64. 68. μ .
	Dubravicza : 50. 50. 70. 50. μ .
	Bori : 60. 65. 50. 55. μ .

b) *a tűk vastagsága.*

Dubravicza :	3. 2. 2·5. 4. 4. 1. 2. 1·5. 3. 2·5. 2. 2. 2·5. 2. 2. 2. 2. 2. μ .
Bori :	3. 3. 3·5. 3·5. 3·5. 2. 2·5. 3. 3. 3. 3·5. 3. 3. 2·5. 3. 3. 2·5. 2. μ .
Dubravicza :	3. 2·5. 2·5. 1·5. 2·5. 2. 2·5. 2. 2. 1·5. 2. 3. 3. 1·5. 2. 2. μ .
Bori :	3. 3·5. 3·5. 3. 3. 4. 4. 4. 3·5. 3. 2·5. 3. 3. 3·5. 3. 3. μ .
	Dubravicza : 2. 2. 3. 2. μ .
	Bori : 3. 2·5. 2. 2. μ .

Vagyis hosszúságuk 37—90 μ közt, vastagságuk pedig 1—4 μ közt váltakozik.

Ha nemcsak ezt az 516 mérésadatot, hanem még az egyes vázrészecskék alakját, a skelet-, a gemmula-, s a buzogány-tűk, valamint az amphidiscusok szerkezetét és gyakoriságát is figyelembe vesszük, úgy minden tekintetben megerősítettnek látom az Ephydatia fossilis szivacsfajra vonatkozó, 1894-ben megjelent adataimat. Csekélyebb eltérések csakis az egyes vázrészecskék nagyságában, és méreteikben találhatók, ami viszont a megvizsgált tűk nagy számában leli magyarázatát.